

CZU 792.22(470)=135.1

## REVIZORUL/REGIZORUL SUFLETELOR MOARTE ȘI VII

*Ivan PILCHIN,  
scriitor, cercetător*

Teatrul Național „Eugène Ionesco” din Chișinău a deschis cea de-a XXXIII-a stagiune teatrală cu o nouă versiune a comediei *Revizorul* de Nikolai Gogol, în regia lui Petru Vutcărău.

În *Revizorul*, N. Gogol și-a propus, întâi de toate, să reflecte neajunsurile unui sistem administrativ și birocratic al timpului său, dominat de corupție, nedreptate, supunere oarbă și frică în fața demnitarilor superiori. „Dacă e să râzi, – scria Gogol în *Confesiunile unui autor*, – atunci mai bine să râzi tare și de acele lucruri care merită în adevăr să fie obiectul batjocorii întregii lumi... În *Revizorul* m-am hotărât să adun laolaltă tot ce-i rău, adică toate nedreptățile care se fac tocmai în funcțiile și împrejurările când i se cere omului să fie cât mai drept – și să râd de toți dintr-o dată. Însă, după câte se știe, lucrul acesta a făcut o impresie zguduitoare”. Într-adevăr, premiera piesei în anul 1836 a devenit un eveniment cultural marcant, trezind atât admirația criticii, cât și ostilitatea funcționarilor înalți, care se simțeau vizați în mod direct.

Caracterul novator al comediei, la momentul apariției, a constatat în faptul că niciun personaj nu avea calități așa-zis pozitive, linia amoroasă în structura piesei rămânând ne semnificativă, iar principalul element al intrigii fiind frica. Neglijarea principiilor comediei tradiționale era justificată de autor prin însăși schimbarea priorităților și aspirațiilor în societate: „Totul s-a schimbat în lume... Oare goana după rang, după avere, după o însurătoare potrivită, nu-s ele subiecte de intrigă, mai atrăgătoare decât dragostea?”

Astfel, intriga comediei *Revizorul* îmbină motivul dramaturgic universal „qui pro quo” cu motivul specific local al inspecției



În imagine (de la stânga la dreapta): Laurențiu Vutcărașu (*Ammos Feodorovici Liapkin-Tiapkin, judecător*), Petru Dragancea (*Artemi Filipovici Zemlianika, administratorul așezămintelor de binefacere*), Stanislav Cotrobai (*Luka Lukici Hlopov, inspector școlar*), Valeriu Pahomi (*Anton Antonovici Skvozniuk-Dmuhanovski, primarul orașului*), Maxim Chiriac (*un negustor*), Gheorghe Pietraru (*Ivan Kuzmici Șpek, dirigintele poștei*).

administrative. Conducerea de vârf a unui orașel provincial rus află despre sosirea incognito a unui revizor din capitală. În urma unor coincidențe bizare, controlorul de stat este confundat cu un funcționar mărunț, „un fluieră vânt” pe numele Ivan Alexandrovici Hlestakov. Considerat revizor, acesta se bucură de toată admirația și slugărnicia oficialilor servili. Primarul orașului deja planifică căsătoria fiicei sale cu Hlestakov, dar vestea sosirii revizorului adevărat îi spulberă iluziile înșelătoare.

Problematica *Revizorului* i-a permis, așadar, lui N. Gogol să înfățișeze un tablou panoramic al lumii provinciale din perspectiva realismului satiric. Personajele, construite după legile tipizării (primarul orașului, inspectorul școlar, judecător, dirigintele poliției și comisar de poliție, medicul județului, moșierii, gardieni etc.), oferă imaginea de ansamblu a unei coruperi totale, la care se mai adaugă abuzurile administrative și dezordinea.

Dincolo de toate acestea, însă, la o distanță de aproape 200 de ani de la premiera absolută a piesei, devine limpede intenția lui Petru Vutcărașu nu doar de a actualiza materia dramaturgică a comediei lui Gogol, de a o apropia de spiritul timpului și specificul locului, ci și de a decripta resorturile ei metafizice. Căci *Revizorul* lui Gogol prezintă nu atât un control administrativ (care, ca atare, nici nu se întâmplă), cât sugerează un test la care sunt supuse sufletele și mințile umane.

Latura apocaliptică a comediei lui Gogol, în interpretarea lui P. Vutcărașu, este subliniată prin includerea în țesutul reprezentării a

unui personaj nou – Dl N. (splendid interpretat de Anatol Guzic), un observator ironic (mefistofelic) al condiției personajelor, un martor nevăzut al isteriilor acestora, dar și un contabil al micilor lor păcate. Prezența sa (vizibilă doar pentru spectatori), conjugată cu absența Revizorului (cel adevărat), permite interpretarea spectacolului lui P. Vutcărău ca pe o revenire la marea imagine a unei Judecăți de Apoi, inevitabile și necruțătoare.

Împreună cu Gogol, Petru Vutcărău ne pune în fața unei întrebării mai mult decât retorice: suntem oare pregătiți să răspundem pentru tot ce am făcut sau nu am făcut; suntem oare pregătiți să punem la cântar sufletele noastre?

Hlestakov este, în acest sens, un profet fals (cu multă energie, curaj și forță de convingere jucat de Silviu Boinceanu). Caracterul său diabolic, dincolo de aparenta sa ușurătate și neajutorare, rezidă anume într-o inconștiență exaltată, într-o iresponsabilitate și infatuare specifice unui om mărunț, care s-a trezit, printr-un joc al întâmplării, în postura unui om mare. Hlestakov, multiplicându-și măștile, trădându-și superficialitatea, etalându-și spiritul consumerist, amestecând limbile și imagini ale realității, trăind mai degrabă virtualitatea decât realitatea existenței, se apropie, oricât de paradoxal, de condiția omului postmodern.

Rolul său de „profet fals” – fiind o creatură a „opiniei publice”, a unui neadevăr aprofundat de frica și lipsa de integritate a



În imagine (de la stânga la dreapta): Anatol Guzic (Domnul N.), Silviu Boinceanu (Ivan Alexandrovici Hlestakov, funcționar din Petersburg), Nicolae Neghin (Osip, servitorul lui).



funcționarilor de provincie, dus la limita de absurd și la dezlănțuirea josniciilor egale cu păcatele capitale – se înscrie în logica unei imagini apocaliptice dinaintea celei de-a Doua Veniri, prevestind anunțul final: revizorul e în oraș.

Aprecieri speciale merită rolul memorabil al primarului în interpretarea lui Valeriu Pahomi. Forța și integritatea caracterului creat, susținut impecabil pe tot parcursul reprezentației, nu este doar un motiv de admirație a măiestriei sale actricești, ci și ocazia de a gândi întregul conținut al piesei ca pe un vis (coșmar) al primarului. Valeriu Pahomi creează un pol de atracție scenică, în jurul căruia se mișcă nu doar celelalte personaje, ci și obiectele din scenă, dar și spectatorii. Gogol, în al său „Avertisment pentru acei care ar voi să joace cum se cuvine piesa *Revizorul*, nota în acest sens: „De la începutul și până la sfârșitul piesei, primarul se găsește în niște situații care întrec pe acele care i s-au întâmplat în alte momente ale vieții lui. Nervii îi sunt încordați. Din pricina trecerilor de la spaimă la speranță și la bucurie, privirea i se face oarecum înflăcărată, ajunge astfel mai ușor pradă amăgirii, și acum el, pe care altădată nu era om care să-l poată înșela, devine accesibil amăgirii. Vestea sosirii adevăratului revizor e pentru el o lovitură de trăsnet mult mai mare decât pentru toți ceilalți, iar situația lui ajunge cu adevărat tragică”.

Cu totul deosebite, în același timp, mi s-au părut rolurile interpretate de Laurențiu Vutcărau (judecător – putere întruchipată,

spirit independent și dominant, direct și aspru), Stanislav Cotrobai (inspector școlar – un rol polifonic, cu adevărat pătrunzător, trezind mila și totodată sila spectatorilor), Nicolae Neghin (Osip – un rol susținut cu multă putere umană, cu mult temperament (aproape sălbatic) și profunzime emoțională; probabil, singura voce a adevărului în toată reprezentația). Bogdan Bîțlan și Marius Tulum (Bobcinski și Dobcinski) – superbi în forța lor de transformare și de generare a comicalului instantaneu.

Vigilența minții și a sufletului, rezistența la nebunie, la dezlănțuirea falsului și a manipulării, vitalitatea spirituală, care ne poate garanta salvarea în cazul în care revizorul (mântuitorul) vine (sau e deja în oraș, așa cum putem citi și în parabola lui F. Dostoievski despre Marele Inchizitor) – iată care este îndemnul lui Petru Vutcărau, regândind și punând în scenă *Revizorul*. În plus, e o chemare la trezirea din iluzii, la depășirea angoaselor infernale, la eliberarea de nimicnicia rutinei dezumanizante, la căutarea sensului și a frumosului dincolo de aparenta lipsă de sens și de urâtul generalizat. La descătușarea de „păcate și numai păcate”, cum spun personajele lui Gogol. Căci, așa cum zice și Hlestakov: „Vine, vine. Răsplata vine...”

*Foto credit: Teatrul Național „Eugène Ionesco” din Chișinău*

CZU 792.2.067=135.1

## TEATRUL SOCIAL SAU EUROPA, QUO VADIS?

*Maria PILCHIN,  
scriitoare, cercetătoare*

Mica noastră pastilă culturală vrea să readucă în atenția publicului două piese de teatru social scrise, în 2018, în cadrul unui proiect, de Nicoleta Esinencu: *Rest of Europe* și *Recviem pentru Europa*. Odată cu apariția, în 2005, a piesei *Fuck you, eu.ro.Pa!*, autoarea deja anunța un anumit scepticism față de luminosul proiect european. *Rest of Europe* a fost scrisă pentru a fi jucată la Schauspielhaus Gaz din Austria, iar *Recviem pentru Europa* – pentru a fi jucat în spațiul Buncher al Teatrului Spălătorie din Chișinău, în co-producție cu Schauspielhaus Gaz. Prima piesă, scrisă în limba germană și supratitrată în limba română, pune